Concept college-/raadsvoorstel ter bestemming van de gelden vanuit de Rijksoverheid ten bate van de versterking van de antidiscriminatievoorziening (ADV) in Zeeland.

Samenvatting van het voorstel

In het kader van de besteding van de gelden ten bate van de versterking van de ADV is het voorstel:

- De gemeente **[x]** stemt in met een structurele bestemming van de gelden die ter versterking van de ADV Anti Discriminatie Bureau Zeeland beschikbaar zijn gesteld vanuit de Rijksoverheid. Voor gemeente **[x]** gaat het om een bedrag van
- De ADV Anti Discriminatie Bureau Zeeland treedt in overleg met de gemeente **[x]** over de nadere invulling van de gelden gericht op de versterking van de wettelijke taak vanuit de WGA en die voor preventie, voorlichting, projecten en beleid.

Tijdens de behandeling van het werkplan ADB Zeeland 2022-2023 op 7 december jl. hebben de portefeuillehouders Sociaal Domein ingestemd met voorliggend werkplan.

Aanleiding en doel

Naar aanleiding van het rapport Ongekend onrecht, de discriminatoire gevolgen rondom de coronapandemie en het maatschappelijke debat over ongelijkheid en racisme, specifiek de BLM-beweging, staan het thema discriminatie en het belang van recht doen aan diversiteit op de kaart. Vanuit verschillende hoeken in de samenleving klinkt het geluid om discriminatie niet langer te tolereren en roept men de politiek op om dit probleem serieus te nemen.

Verschillende Nederlandse antidiscriminatievoorzieningen (adv's) hebben zich verenigd in de landelijke branchevereniging Discriminatie.nl. Vanuit Discriminatie.nl is in reactie op bovengenoemd rapport en de daarop geschreven Kamerbrief een gezamenlijke visie gepresenteerd. In deze visie wordt onder meer gepleit voor het versterken van de bestaande infrastructuur.

Het ministerie van BZK heeft hierop na overleg met meerdere partijen gekozen voor het structureel versterken van de adv's vanaf 2022.

Taken

Sinds 2009 is de Wet gemeentelijke antidiscriminatievoorzieningen (Wga) van kracht en nader uitgewerkt in een memorie van toelichting (MVT). De uitvoering van deze wettelijke taak is belegd bij de adv. De adv voert conform deze wettelijke taak de volgende kerntaken uit:

- Klachtbehandeling voor burgers;
- Registratie en monitoring van klachten.

Daarnaast voert de adv veelal een voorlichtings- en preventietaak uit. Dit valt buiten de wettelijke systematiek van de Wga. In de MVT wordt uiteengezet welke taken als een gedeelde verantwoordelijkheid wettelijk zijn vastgelegd. Beleidsadvisering en -voorlichting worden expliciet als gemeentelijke taken beschouwd en vallen dan ook buiten de Wga-rijksgelden.

In de oproep van het ministerie van BZK tot versterking van de adv's zijn geen harde verplichtingen opgenomen voor gemeenten op welke punten deze versterking zou moeten plaatsvinden. Hiervoor is gekozen om de beleidsvrijheid van gemeenten niet in te perken als het gaat om de keuze van middelen

waarmee een versterking van de adv verwezenlijkt kan worden. Dit geeft de gemeenten ruimte om na te denken over wat en hoe bij te dragen aan de versterking van de adv's. De adv heeft een werkplan opgesteld waarin de adv aan de gemeente voorlegt hoe zij de verhoogde bijdrage zou willen besteden. In dit werkplan zijn ook de niet-wettelijke taken (beleidsadvisering, preventie en voorlichting) opgenomen.

Doel

Zowel uit landelijk als Zeeuws onderzoek blijkt keer op keer dat de naamsbekendheid van adv's en de meldingsbereidheid voor het melden van ervaren discriminatie laag is. Tevens komen deze signalen ook terug uit een onlangs uitgevoerde proeftuin in Zeeland waarin in opdracht van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid werd onderzocht op welke manier de meldingsbereidheid van (in dat geval) moslimdiscriminatie in Zeeland kan worden vergroot. Hieruit bleek dat er onder andere behoefte aan is dat de adv meer zichtbaar wordt en daarmee vertrouwen creëert binnen gemeenschappen.

Desalniettemin stijgt het aantal meldingen de afgelopen jaar telkens (in 2020 met 60%, onder andere door maatschappelijke onrust rondom corona en Black Lives Matter) en worden de meldingen complexer. De urgentie om de adv's te versterken is, gezien de hiervoor genoemde ontwikkelingen hoog. Door het bestemmen van de gelden ter versterking van de taakuitvoering van de adv binnen de Zeeuwse gemeenten word de zichtbaarheid vergroot en kan de opdracht voortvloeiend uit de Wet gemeentelijke antidiscriminatievoorzieningen (Wga) aangevuld met preventietaken, beleidsadvisering, onderzoek en voorlichting worden verduurzaamd en bestendigd.

Argumenten

Met de toename van het aantal meldingen en de complexiteit hiervan wordt er steeds vaker een beroep gedaan op de adv's in Nederland. De huidige financiering is momenteel ondermaats. Het is nodig voor de adv's om meer in te zetten op preventie, naamsbekendheid en de zichtbaarheid maar ook hiervoor is de huidige financiering ontoereikend.

Zowel de Nationaal Coördinator Racisme en Discriminatie als de overheid zetten in op de versterking van de adv's. Dit is ook in het coalitieakkoord dat op 15 december jl. is gepresenteerd nogmaals bevestigd door het nieuwe kabinet.

Er is binnen de landelijke vereniging draagvlak om de kerntaken vanuit de Wga gezamenlijk onder één naam te gaan uitvoeren. Dit zorgt voor betere vindbaarheid voor de burger en maakt de vereniging sterker. Wanneer alle adv's hun kerntaken onder één naam uitvoeren kan er ook centraal worden ingestoken op PR en landelijke campagnes. Deze zullen dan ook in Zeeland breed worden uitgezet.

Financiën

De financiering van de adv ten aanzien van de wettelijke taak bestaat uit:

- De bestaande financieringsstructuur uitvoering WGA-taak via CZW Bureau;

De versterkingsgelden ten aanzien van de overige taken met ingang van 2022 bestaat uit:

- Structurele verhoging van het Gemeentefonds. De gelden hiervoor zijn al vanuit het ministerie BZK met de meicirculaire 2021 aan de gemeenten beschikbaar gesteld.

Beide geldstromen worden, voorzien van een toelichting door het ministerie van BZK, via het gemeentefonds aan de gemeenten uitgekeerd.

Verdeling bijdrage adv per gemeente	*Huidige situatie*	*Verhoogde bijdrage*	*Nieuwe situatie*
Middelburg	21.272	19.638	40.940
Vlissingen	19.328	17.843	37.171
Veere	9.533	8.801	18.334
Totaal Walcheren	***50.133***	***46.282***	***96.415***
Hulst	12.006	11.084	23.090
Terneuzen	23.713	21.892	45.605
Sluis	10.113	9.339	19.452
Totaal Zeeuws-Vlaanderen	***45.832***	***42.315***	***88.147***
Goes	16.592	15.318	31.910
Noord-Beveland	3.221	2.973	6.194
Tholen	11.222	10.360	21.582
Reimerswaal	9.903	9.143	19.046
Schouwen-Duiveland	14.744	13.611	28.355
Borsele	9.907	9.147	19.054
Kapelle	5.531	5.106	10.637
Totaal Oosterschelderegio	***71.120***	***65.658***	***136.778***
Totaal Zeeland	**167.085**	**154.255**	**321.340**

Uitvoering/planning en evaluatie

Het werkplan zal in 2022 en 2023 door ADB Zeeland worden uitgevoerd. Zodra de gemeenten in Zeeland hun besluiten hebben genomen om de vrijgemaakte gelden beschikbaar te stellen. Aan de hand daarvan maakt ADB Zeeland een uitvoeringsplan in samenspraak met individuele gemeenten. In dit uitvoeringsplan worden de doelen met maatwerk nader concreet uitgewerkt. Eén keer per jaar legt ADB Zeeland verantwoording af over de uitvoering van het werkplan en het uitvoeringsplan.

Wat krijgen de gemeenten hiervoor terug?

Voor de burgers van Zeeland zal ADB Zeeland beter vindbaar en zichtbaar worden. Met een steviger ADB Zeeland ervaart de burger dat de aandacht voor anti-discriminatie in de Zeeuwse samenleving word vergroot. Zo zal aan de preventieve kan ADB Zeeland zichtbaarder worden door bijvoorbeeld meer op scholen, in wijkteams en in kerken of moskeeën aanwezig te zijn en is het meldpunt beter te vinden in gevallen dat burgers discriminatie willen melden.

De gemeente heeft als taak om te zorgen voor een veilige leefomgeving. Door in te stemmen met dit voorstel draagt dit bij aan een veiliger en meer inclusief Zeeland waar iedere burger de vrijheid voelt om zichzelf te zijn.

Het sociaal domein staat zowel qua ambtelijke capaciteit alsook qua financiële middelen. Door in te stemmen met dit voorstel wordt de ambtelijke capaciteit ontlast omdat ADB Zeeland als opdrachtnemer een grotere rol zal spelen bij het uitvoeren van antidiscriminatiebeleid voor de gemeenten.

Bijlage: Werkplan ADB Zeeland 2022-2023